

**BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER
MÜŞAVİRLİĞİ**

Gazete Kupürleri

13.07.2026

ŞEHZADEBAŞI CAMİİ'NDE ŞEHİTLERE ANMA TÖRENİ

15 Temmuz hain darbe girişiminin 10. sene-i devriyesinde, Saraçhane'deki İBB binasının önünde şehit düşen Prof. Dr. İlhan Varank ve tüm şehitler için Şehzadebaşı Camii'nde kılınan ikindi namazından sonra Kuran-ı Kerim tilaveti ve mevlid programı düzenlendi. Programa TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı ve AK Parti Bursa Milletvekili Mustafa Varank, TBMM İçişleri Komisyonu Başkanı Süleyman Soylu, TBMM Milli Savunma Komisyonu Başkanı Hulusi Akar, İstanbul Valisi Davut Gül, AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Ömer İlker, Fatih Belediye Başkanı Mehmet Ergün Turan, Esenler Belediye Başkanı Mehmet Tevfik Göksu'nun da aralarında bulunduğu iş, sanat ve spor dünyasından çok sayıda isim katıldı.

GÜNDEMİN İLK SİRASİ YARGI PAKETİ

Meclis Genel Kurulu, haftalık çalışmalarına 14 Temmuz'da başlayacak. Gündemin ilk sırasında 12. Yargı Paketi bulunurken, TBMM'de 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nün 10. yılı dolayısıyla anma programları da düzenlenecek.

HAFTALIK çalışmalarına 14 Temmuz Salı günü başlayacak Genel Kurul, kamuoyunda "12. Yargı Paketi" olarak bilinen Yargının Etkin ve Verimli İşlemesine Yönelik Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni ele alacak. Bu düzenlemeyle Danıştay'daki daire sayısının 10'a düşürülmesine yönelik 23 Temmuz 2026'da sona erecek süre 4 yıl daha uzatılacak. İdare mahkemelerinde tek hâkimle çözümlenecek davaların kapsamı genişletilecek. Hâkimlik ve savcılık mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulması halinde uyarma cezası verilecek. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler, işkence ve eziyet suçları ile kamu görevlisinin görevi sebebiyle işlediği ve Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesi kapsamında kötü muamele kabul edilebilecek suçlar hakkında uygulanmayacak. Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık, TCMB'nin önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranının yüzde 80'i üzerinden yapılacak. Yargıtay ceza dairelerinin yargı yeri belirlenmesi ve görevsizlik kararları hariç olmak üzere tüm kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, resen veya istem üzerine dosyanın kendisine teslim edildiği tarihten itibaren 3 ay içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilecektir.

MELİS'TE TÖREN DÜZENLENECEK
Program, saat 12.30'da TBMM Camiisi'nde şehitler ve hayatını kaybeden gaziler için okutulacak Mevlid-i Şerif ile başlayacak. Ardından TBMM 15 Temmuz Şehitler Anıtı ile Ana Bina Şeref Holü Anı Taşı'na karanfil bırakılacak. Ayrıca TBMM Şeref Holü'n-

IBAN MAĞDURLARINA YARI CEZA İNDİRİMİ

HUKUK Muhakemeleri Kanunu kapsamında duruşmalar arasındaki süre 3 aydan daha uzun olamayacak. Kamuoyunda "IBAN mağdurları" olarak bilinen haksız menfaat için banka hesap bilgilerini baskalarıyla paylaşanlarla ilgili düzenleme yapılacak. Dolandırıcılık ile nitelikli dolandırıcılık suçlarına istisna, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlamak amacıyla, kendisine veya başkasına ait bankaya veya kredi kartı gibi ödeme araçlarını ya da banka, aracı kurum, ödeme hizmeti sağlayıcıları veya kriptovalutalık hizmet sağlayıcıları nezdinde

bulunan hesabın kullanılmasını sağlayan zorunlu bilgileri veya araçları başkasına vermek fiili ile sınırlı olması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilecek. TBMM'de, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Töreni düzenlenecek, bu kapsamda çeşitli programlar yapılacak. FETÖ'nün hain darbe girişiminin 10'uncu yılı dolayısıyla milli iradenin sembolü TBMM çatısı altında 15 Temmuz Carsamba günü düzenlenecek programlarla şehitler anılacak, darbe girişimine karşı Meclis'te sergilenen direnis ve milli iradeyi hedef alan saldırıya karşı verilen mücadele hafızalarda tazelenicek.

de 15 Temmuz Milli İradenin Zafere Dijital Gösterim Sergisi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 15 Temmuz'un 10'uncu Yılı Anısına Sanatta Teşvik ve Sanatla Yaşam Sergisi ile Basın İlan Kurumunun 15 Temmuz Manşetleri Gazetecilik Atölyesi Sergisi'nin açılışı gerçekleştirilecek. Meclis Tören Salonu'ndaki 15 Temmuz

Anma Töreni'nde ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, katılımcılara hitap etmesi bekleniyor.

GRUP TOPLANTILARI YAPILACAK
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda, en düşük emekli aylığının artırılma-

sına yönelik düzenlemeyi de içeren Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ele alınacak. Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu, öğrenci affına ve yükseköğretimle ilişkin düzenlemeleri içeren Yüksek Öğretim Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşecek. Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta okullarda meydana gelen olaylar ile çocukların dijital ortamlarda karşılaştıkları riskler ve olumsuz etkilerin tüm yönleriyle ele alınarak araştırılması, çözüm önerileri geliştirilmesi ve benzer olayların önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırma Komisyonu toplanacak Dışişleri Komisyonu Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonu gündemindeki konuları görüşmek üzere toplanacak. Salı günü Meclis'te grubu bulunan siyasi partilerin grup toplantıları gerçekleştirilecek.

ŞEHİT DEMİRBAŞ, SAMSUN'DA DEFNEDİLDİ

Eskişehir'in Mihalıççık ilçesinde, kavga ihbarı üzerine gittiği olay yerindeki silahlı saldırıda şehit olan **Jandarma Uzman Çavuş Mehmet Demirbaş'ın cenazesi, memleketi Samsun'un Terme ilçesinde toprağa verildi.**

Sehit Jandarma Uzman Çavuş Mehmet Demirbaş'ın Türk bayrağına sarılı naaşı, Sakarlı Mahallesi Merkez Camisi'ne getirildi. Öğle namazından sonra Sakarlı Mahallesi Merkez Camisi'nde İl Müftüsü Seyfullah Çakır'ın kıldırıldığı cenaze namazının ardından Şehit Demirbaş'ın cenazesi, Sakarlı Mezarlığı'na defnedildi. Cenaze törenine şehidin kardeşleri Şerif Demirbaş, Yasemin Yanık ve Hatice Baş'ın yanı sıra İçişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Cangir, Samsun Valisi Orhan Tavlı, Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Korgeneral Münir Güzel, Büyükşehir Belediye Başkanı Halit Doğan, Sahil Güvenlik Karadeniz Bölge Komutanı Tuğamiral Ahmet Bahadır, İl Jandarma Komutanı Tuğgeneral Mustafa Bakçepinar, İl Emniyet Müdürü Ahmet Arıbaş, 19 Mayıs Polis Meslek Yüksekokulu Müdürü Tolga Bostancı, ilçe belediye başkanları, parti temsilcileri ve vatandaşlar katıldı.

Engelleri kaldıran merkez açıldı

Kütahya'nın Gediz ilçesinde engelli vatandaşların hayatını kolaylaştırmak, sosyal yaşama katılımını artırmak ve ailelerine nefes aldıracak güvenli bir liman sunmak amacıyla yapımı tamamlanan Gediz Belediyesi Engelsiz Yaşam Merkezi, düzenlenen resmi törenle hizmete girdi. Gediz Belediye Başkanı Necdet Akel'in ev sahipliğinde gerçekleştirilen açılış törenine; İlçe Emniyet Müdürü İlhan Sarıca, İlçe Jandarma Komutanı Yusuf Genç, İlçe Müftüsü Sebahattin Turan, Yenikent Belediye Başkanı Cumali Öztürk ve ilçe protokol üyeleri katıldı.

AVRUPA'NIN GELECEĞİNDE İSLÂM VAR

ALMANYA, İLK İSLÂM İLAHİYAT FAKÜLTESİ VE DİNLER KAMPÜSÜ PROJESİYLE İSLÂM'IN ÜLKENİN GELECEĞİNİN KALICI BİR PARÇASI OLDUĞU MESAJINI VERİYOR.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda 2003-2010 yılları arasında 7 yıl Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nde görev yaptım. Bu dönemde görev gereği Alman meslektaşlarımızla çok görüşme yaptık. Türk-Alman Üniversitesi'nin kuruluşunda dönemin YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın liderliğinde beraber çalıştık. En çok gündeme getirdikleri, hiç Almanca bilmeyen din görevlilerimizdi. Öğretmenlerden pek şikâyet yoktu. "Dilimizi, dinimizi ve kültürümüzü bilmeyen **imamlar** geleceğimiz için soru işaretleri oluşturuyor" diyorlardı.

Mısır ve Fas'tan gelenler de farklı değildi. "Bizi sürekli gâvur olarak sunuyorlar; cihadi da vurguluyorlar. Öyle görünüyor ki gelecekte kendi **imamlarımız** kendimizi yetiştireceğiz."

Bu sözlerin üzerinden 20 yıl geçti ve Almanlar ilk İslâm İlahiyat Fakültesi'ni kurdular. Birçok üniversitede de İslâm'la ilgili bölümler var.

AVRUPA'DA BİR İLK

İlahiyat Fakültesi'nin açılması, Avrupa'nın din-devlet ilişkileri tarihinde sessiz ama derin bir kırılma noktası olarak görülebilir. Münster Üniversitesi ise, bir Avrupa devlet üniversitesi bünyesinde kurulan ilk İslâm İlahiyat Fakültesi'ne ev sahipliği yapan kurum oldu.

Üniversite sözcüsü Norbert Roß'in de dikkat çektiği gibi, bu adım ilk bakışta "salt idari bir işlem" gibi görünebilir; ancak hukuken ve sembolik olarak sonuçları büyüktür. Katolik ve Protestan teolojileriyle İslâm ilahiyatı, tarihte ilk kez aynı devlet üniversitesinin çatısı altında, eşit statüde buluşuyor.

Dinin modern toplumlardaki rolü açısından bakıldığında, burada asıl önemli olan binalar ya da kadrolar değil, bir toplumun kendi geleceğine dair

kurduğu tasarıdır. Kurumlar, toplumların gelecek hayallerinin taş ve tüzüğe dökülmüş hâlidir.

İSLÂM KALICI BİR UNSUR

Almanya, 2021'den beri inşası süren ve 2027'de açılması planlanan "Campus der Religionen" (Dinler Kampüsü) projesiyle açık ve net olarak şunu söylüyor: İslâm, bu ülkenin geleceğinde geçici bir misafir değil, kalıcı bir bileşendir. Ortak kütüphane ve ortak yemekhane gibi ayrıntılar bile, sosyal psikolojinin diliyle söylersek, "temas hipotezi"nin mimariye yansımalarıdır: Farklı inanç gruplarının mensupları aynı masada yemek yiyecek, aynı raflardan kitap alacak.

ON BEŞ ÖĞRENCİDEN FAKÜLTEYE

Fakültenin kurucu dekanı, sosyolog ve din eğitimi uzmanı Mouhanad Khorchide'nin hikâyesi de anlamlıdır. 2012'de 15 öğrenci ve üç çalışanla yola çıkan İslâm İlahiyatı Merkezi (ZIT), bugün sekiz profesör ve 50'yi aşkın çalışanıyla bir fakülteye dönüştü; öğrenci sayısının 500'i aşması bekleniyor. Khorchide, on beş yıllık emeğin ardından gelinen noktayı bir şükür ve sorumluluk duygusuyla karşılıyor ve hedefini açıkça ortaya koyuyor:

Dünyaya açık, çağdaş bir İslâm anlayışını akademik zeminde inşa etmek. Bu talep hayali değil, somut bir toplumsal ihtiyaç dayandırıyor. Yalnızca Küzyen-Vestfalya eyaletinde İslâm din dersleri için yaklaşık 3 bin öğretmene ihtiyaç varken, bugüne kadar ancak 330 civarında öğretmen yetiştirilebilmiş. Fakülte ayrıca 2027'den itibaren "İslâm ve sosyal hizmetler" alanında yüksek lisans programı açmayı planlıyor; gençlik çalışmaları, hastane danışmanlığı ve yaşlı bakımı gibi alanlarda **Müslüman** sosyal hizmet uzmanlarına duyulan ihtiyaç giderek artıyor. Yani mesele yalnızca teoloji değil; doğumdan ölüme, okuldan hastaneye uzanan bir hayat döngüsünde **Müslüman** varlığının kurumsallaşmasıdır.

TEHDİT ALGISINDAN ORTAKLIĞA

Yirmi yıl önce Alman muhataplarının dile getirdiği kaygıyı bugün daha iyi anlıyorum. Dil bilmeyen, yaşadığı toplumu tanımayan bir **din görevlisi** veya öğretmeni, sosyal psi-

yaptığını, dünyanın en kalabalık **Müslüman** nüfusuna sahip ülkesi Endonezya'dan gelen taleplerin özellikle doktora düzeyinde yoğunlaştığını aktarıyor. "İnsanlar dünyaya açık bir İslâm anlayışına özlem duyuyor" tespiti, meselenin yalnızca bir Alman iç meselesi olmadığını gösteriyor. Saraybosna'da köklü bir ilahiyat fakültesi zaten var; ancak o, devlet yükseköğretim sistemi içinde yer almıyor. Münster'in farkı ve öncülüğü tam da burada.

DÖNÜM NOKTASI

2005-2013 yılları arasında Federal Eğitim Bakanı olarak görev yapan ve İslâm İlahiyatının Alman üniversitelerine yerleşmesinde kilit rol oynayan Annette Schavan, bu adımı bir "dönüm noktası" olarak niteliyor ve fakültenin akademik ilahiyat çalışmalarını bütünüyle güçlendireceğini, Avrupa çapında dikkat çekeceğini öngörüyor. Fakültenin resmi kuruluş kutlaması 24 Eylül'de üniversitenin tören salonunda yapılacak.

BİZE DÜŞEN DERS

Yirmi yıl önce "kendi **imamlarımızı** kendimiz yetiştireceğiz" diyen Alman meslektaşlarımızın sözlerini tuttular. Şimdi soru bize dönüyor: Avrupa'da doğup büyüyen, iki dilli, iki kültürlü milyonlarca **Müslüman** gencin dinî ve entelektüel ihtiyaçlarına hangi kurumlarla, hangi dille cevap vereceğiz?

Münster deneyimi, İslâm'ın Avrupa'da bir "problem" olarak değil, akademik ciddiyetle muhatap alınan bir medeniyet birikimi olarak konumlandırılabilirliğini gösteriyor. Almanların gelecek tasavvurunda İslâm artık bir soru işareti değil, bir cümlelinin aslı ögesidir. Asıl mesele, o cümleyi kimin, hangi ufukla kuracağıdır.

ETKİSİ AVRUPA'YI AŞACAK

Dikkat çekici bir başka husus, gelişmenin uyandırdığı küresel yankıdır. Khorchide, Afrika ve Asya'dan medya kuruluşlarının konuyu haber

Tabassum Khan

Hindistan'da Müslüman yargıca ölüm tehdidi

Hindistan'da hukuk, dini radikalizmin gölgesinde ağır bir yara alıyor. Madhya Pradesh eyaletinde, inek taşıdığı gerekçesiyle 50 yaşındaki Nazir Ahmad'ı vahşice linç eden 14 "inek koruyucusuna" müebbet hapis cezası veren **Müslüman** Hakim Tabassum Khan, karar sonrası organize bir linç ve ölüm tehdidi kampanyasının hedefi oldu. Verilen hukuki karar, aşırı sağcı Hindu gruplar tarafından adaletin gereği olarak değil, hakimlin inancı üzerinden değerlendirilerek tehlikeli bir nefrete dönüştürüldü. Sağcı medya kanalları ve radikal örgütler, cinayet işleyen sanıkları "kahraman" ilan ederken; sokaklarda hakimlin kuklaları yakıldı, sanıklar serbest bırakılmazsa ülkede "kan döküleceği" tehditleri açıkça savruldu. Yargı organları Khan'a polis koruması sağlasa da hukukçular, üst düzey yargıçlara sağlanan imkanlarla kıyaslandığında bu önlemleri son derece yetersiz buluyor. KARAR

AHMET
TÂLİB ÇELEN

yeniakit@yeniakit.com.tr

Faydalı tâtıl: Yaz Kur'an Kursları

Yaz geldi, okullar tatile girdi. Şimdi birçok aile imkânı ölçüsünde bir tâtılın hayali ve plânı içinde. Tâtıl anlayışımızın da gözden geçirilmesi lâzım aslında. Mutlakâ gezmelere çıkılacak, mutlakâ deniz kıyılarında bir vakit geçirecek, maddî imkânlar zorlanarak mümkün menzile lüks mekânlarda kalınacak, eğlenecek, kredi gerek de olsa para harcanacak... Deniz-plaj, müzik, eğlence ve para harcama üzerine kurulu bir tâtıl anlayışı sorgulanmayı hak etmez mi? Bu anlayışın ne kâdın bizden, ne kadını yabancıdandı?

"O hâlde boş kaldığın zaman, hemen (başka bir işe giriş) yorul!" (İnşirâh, 7) buyuran bir Kâtab'ın muhâtabının tâtıl anlayışı nasıl olmalıdır? Tâtıl mutlakâ boş eğlencelerle geçirilmesi gereken bir zaman aralığı mıdır? Yoksa Allah'ın bir nîmeti olarak çok iyi değerlendirilmesi gereken bir fırsat mıdır? Yorulan insanın dinlenmesi ihtiyacı tabiidir. Ama tâtıl dinlenmeden öteye de geçip bir eğlence yorgunluğu hâline getirmek doğru değil. Boş kalınca faydalı başka bir işle meşgul olmak da dinlendircidir. Buna iş değiştirerek dinlenme diyorlar. Bir işten yorulunca başka bir işe geçtiğinde önceki işin yorgunluğunu atıyorsun. Şu hâlde hepimizin şuur altına işlenen günümüz tâtıl anlayışını gözden geçirmekte ve kendimize uygun bir tâtıl anlayışı geliştirmekte fayda var.

Birçok aile deniz, plaj, müzik, eğlence dolu bir tâtıl hayali kurarken bir kısım âleleler de okullarda bir türlü doyuncu bir şekilde verilemeyen dîni bilgileri çocuklarına ailelerine derdine düşüyor. Bu kaygı ve çabaya hürmet etmemek mümkün değil. Evet, okullarda dîni tedrisât tam olarak verilemiyor maalesef. Dîn dersleri hem sayı olarak hem de keyfiyet olarak yetersiz. Müfredât bir **Müslüman**'ın dînini yaşayabileceği şekilde ayarlanmamış. Bilhassa dîni ciddiye alma ve sevdime bakımından büyük bir boşluk olduğunu görüyoruz. Okullarda dîni dersine verilen değer/sizlik/i eğitime bir miktar ilgilenen herkes bilir. Çocuklar da bunu bildiğinden onu kıymet listelerinin en altına yazar. Böyle bakılan bir dersin mevzûna da çok kıymet verilemeyeceği, onun ciddiye alınmayacağı bellidir. "**Çocuklarımız dinden uzaklaşıyor: ateist, delist oluyor.**" sızlanmalarının en mühim sebeplerinden birisi budur. Yani okullardaki dîn derslerinin sayı, müfredât, keyfiyet ve öğretmen bakımından yetersizliği...

Vaziyet bu olunca çocuklarının dîni bilgi yetersizliğini bir şekilde gidermek isteyen âleleler yaz tâtilini bir fırsat olarak değerlendirerek istiyorlar. Bu endişe ve gayretleri için tebrik etmek lâzım. Başkaları denizi, müzikli, eğlenceci, lüks harcamalı tâtiller peşindeken aynı zaman dilimini çocuklarına dîni Kurân'ını öğretmek için kullanmaya çalışmak takdir edilecek bir fedakârlıktır. Hem âle için hem çocuklar için... Bilhassa çocuklar için. Çünkü dindar âlelelerin çocukları da okul devresinde aynı şekilde yoruldular ve onlar da dinlenmeyi hak ettiklerini düşünüyorlar. Hepsinin şuur altı aynı tâtıl anlayışla dolu olarak... Birçok arkadaşının nasîl bir tâtıl yaşayacağını bildiği hâlde kendisi bir câmide veya bir vakit veya demerin organizasyonunda yeniden eğitime başlayacak. Bu âleleler ve çocuklar takdir edilmesin de kim edilsin?

Okul devresi çalışma-yorulma devresidir. Bir gerilim ritmi dönem. İnsan sürekli gerilim ritminde yaşayamaz. Mutlakâ bir gevşeme-rahatlama ritmine girme ihtiyacı duyar. Ders saatlerinin arasına teneffüs aralıklarının konulması bu ihtiyaca binâendir. Hiç teneffüs verilmeseydi çocukların öğrenme faaliyetleri çok eksik kalırdı. Teneffüslerdeki dinleniş yeni derslerde bir tazeleşik ve canlılık sağlar. Yaz tâtilini de uzun eğitim-öğretim devresinin gevşeme ritmi sayabiliriz. Yukarıda dediğimiz gibi tâtıl, mutlak olarak "**boş**" geçirilmesi gereken bir zaman dilimi değildir. Tâtile faydalı faaliyetler de konulmalıdır. Yaz Kur'an kursları da bunlardan biridir. Yalnız bu kursların, çocukların zaten bir eğitim faaliyeti döneminden geçtikleri, yoruldukları ve bir dinlenme ihtiyacı ile birlikte bu kurslara geldikleri unutulmadan plânlanması, iyi yetişmiş elemanlarla yürütülmesi gerektiği de unutulmalıdır.

Çocuklarımızı bu kurslara verirken seçici olmak zorundayız. Eğitim formasyonu yetersiz veya hiç olmayan elemanların eline verilen çocuklar, dîni sevinç-öğreniş derken, bir de dinden nefret eder hâle gelmesin. Yorgunluğun üstüne verilecek dersler ilgi çekici ve dinlendirci olmalıdır. Çocuk psikolojisi gözettirerek ölçüsü kaçmamış eğlenceci programlar yapılmalıdır. Çocuklarımızı teslim edeceğimiz eller böyle eller olmalıdır.

Bu işi çok iyi yapan, iyi yetişmiş ve istekli elemanları olan vakıflar, demekler var. Arayan her vatandaşımızın ulaşabileceği vakif ve demekler.

Aslında en ideali sayı, müfredât ve öğretmen bakımından okullardaki dîn derslerinin bir **Müslüman**ın dîni sevebileceği ve yaşayabileceği bir hâle getirilmesi ve bu işin de diğer dersler gibi okul mevsiminde bitirilmesidir. Dîn dersleri okul-**çami** birikteliği ile uygulamalı olarak verilmelidir. En güzel, vatandaş, daha yeterli bir dîn dersi için yaz tâtiline mecbûr etmemek, dîn derslerinin okullardan yaz tâtiline iletmemesini sağlamaktır. Bu iş okullarda hâledince çocuklarımız daha güzel bir tâtıl geçirebilir, seviyelerine uygun küçük iş ve faaliyetlerle hayâtî öğrenebileceği bir zaman dilimi yaşayabilir.

Bütün çocuklarımıza ve âlelelerine güzel ve faydalı bir yaz tâtıl dilerim. Yaz Kur'an kurslarına gidecek çocuklarımıza da verimli dersler diler bu fedakârlıklarını tebrik ederim.

Çok mu tarih konuşuyoruz?

Epeydir **İslam**'da tasavvuf, kelim ve felsefe gelenekleriyle ilgili yazı yazıyorum. Bir gazete köşesinin tahammül sınırlarını da zorlamış olabilirim. Fakat tüm bu yazılan bir dizi güncel sorunumuzu ele almak için yazdım. Bu yazıdan itibaren fiilen karşılaştığım ve tespit edebildiğim sorunları tahlil etmeye çalışacağım. Önce son zamanlarda sıkça karşılaştığım genel bir değerlendirme ve eleştiriden başlayacağım.

Türkiye'de son otuz yılda **İslam** düşünce tarihi hakkında hatırı sayılır düzeyde çalışma yapıldı. İlahiyat fakülteleri yakın zamana kadar sayısal olarak azlığına rağmen geriye dönüp bakıldığında **İslam** mirasını yeniden kazanma yolunda muazzam bir iş çıkardılar. Hadis, tefsir, fıkıh, kelim, tasavvuf ve felsefe külliyatlarının çevirisi, dönemler, kitaplar ve düşünürler hakkında yapılan tez, makale ve kitap seviyesindeki çalışmalar -tüm eksiklerine rağmen- büyük bir yekûna ulaştı. **Türkiye Dünyası Vakfı İslam** Ansiklopedisi çalışmaları seksenlerin ortalarından 2010'lara kadar İlahiyat, tarih, edebiyat, felsefe, bilim tarihi, sanat tarihi gibi çok farklı alanlarda **İslam** medeniyetine dair araştırmaların birbiriyle ilişkili ve uyumlu bir şekilde gelişmesine büyük katkı sağladı. 2010 sonrasında İlahiyatların sayısal olarak artışı da bu gelişimi hızlandırdı ve kalıcı olmasını sağladı. **İslam** da bilim, düşünce, sanat, edebiyat, iktisat, hukuk gibi alanların tarihiyle ilgili birakın dakikleşme ve derinleşmeyi hala fiilen hiçbir çalışma yapılmamış dönemler bulunmaktadır. Yani mevcut çalışmaların eksikliğini, hala zihnimizde bütünlüklü bir tahkiyenin tam olarak oluşmadığını ve çalışmaya konu olan dönem, düşünce, şahıs ve eserlerin farklı açılardan anlama ve yorumlamaya açık olduğunu zaten söylemeye gerek yok. Buna rağmen genelde **İslam** medeniyetine gözde **İslam** da düşünce tarihine dair bilgi ve idrakimiz seksenlerde hatta doksanlarda öngörülemezcek bir seviyeye ulaştı.

Herkese bildiği üzere bu süreç bizim için sadece bir tarih araştırması, geçmişte yaşanmış bir insanı tecrübeyi kavrama çabası değildir. Evet, insanlık tarihine dair idrakimizin bir parçasını **İslam** dönemi oluşturur fakat bizim için **İslam** tecrübesi kendimizi anlama ve hayatımızı şekillendirme çabasının ya temel unsurlarından biridir ya da esasını oluşturmaktadır. "Ya temel unsurlarından biridir ya da esasını oluşturmaktadır" ifadesini zaman zaman gözden kaçan bir durumu dile getirmek için söylüyorum. **İslam** tecrübesi şahıs olarak benim için tüm anlama ve inşa çabalarının yalnızca temel unsurlarından biri değildir, aslı zeminini oluşturur. Fakat bu topraklarda doğup büyüyen biri benimle aynı dünya görüşünü paylaşmasa hatta tam aksi görüşlere sahip olsa bile yine de **İslam** tecrübesi onun tüm yönleriyle hayatı anlama, yorumlama ve inşa etme çabalarının temel unsurlarından biridir. Bu cümleye itiraz eden pek

ÖMER
TÜRKER
omer.turker@yenisafak.com.tr

çok insanın çıkacağından eminim. Ama sözü evirip çevirmeden, uzatmadan ve açıkça söyleyeyim: **İslam** tecrübesinin bizim için temel unsurlardan biri olmadığını

düşünen bir kimse bir şeyin farkında olduğu için değil yaşadığı içtimai vasatın ve konuştuğu dilin nasıl bir anlam dünyasına sahip olduğu hakkında tamamiyle bilinç yitimine duçar olduğu için böyle düşünüyordur. Sakın ha bu

söylediğimin bir fikri ihtilaf ve farklı yorum meselesi olduğunu düşünmeyiniz. Bu ülkede maalesef **İslam** tarihini önemsemeyen, merak etmeyen ve bu durumundan da rahatsız olmayan birçok eğitimli insan var. Bu durum bizim son iki yüzyılda yaşadığımız modernleşme tecrübesinin kaçınılmaz bir sonucu. Bu sonuç kimi bakımlardan mazur kimi bakımlardan haklı kimi bakımlardan da hiçbir akılla açıklanamayacak kadar saçma gerekçelere dayanır. Zaten bin yıl boyunca **İslam** coğrafyasının siyasi hâkimiyetini elinde tutmuş ve on dördüncü yüzyıldan itibaren de **İslam**'ın medenî kazanımlarının merkezi olmuş bir milletin kendi tarihiyle ilgili çalışmaların son yirmi yılda geldiği noktayı bir başan olarak taktim etme tuhaflığının sebebi de bu.

Dediğim gibi bu hususta ayrıntıya girmeyeceğim, sadece şuna işaret etmek istiyorum: Biz oryantalist değiliz, bizim için **İslam** tecrübesini anlamak, kendi düşünce geleneklerimizi anlama ve yorumlama çabasıdır, yaşadığımız hayatı derinlemesine tahlil etme çabasıdır, elân yaşadığımız sorunlarımızın tarihteki derinliğini berraklaştırma çabasıdır, inandığımız dinin insanlığa sunduğu hakikatlerin farklı yorum ve uygulamalarını kavrama çabasıdır vs. Dolayısıyla biz sadece bir tarih çalışması yapmıyoruz, zaman zaman anakronizme düşmeyi göze alacak kadar kendimizi anlamaya çalışıyoruz. Bu sebeple genelde **İslam** medeniyeti özelde **İslam** düşüncesi çalışmaları artıkça ve derinleştiğiçe bizim konuşmalarımızda **İslam** döneminde görülen düşünce, şahıs ve eserler artık derinleşiyor.

İşte bu durum son zamanlarda eleştiri tonuyla dile getirilmeye başladı. Hatta eleştiriyi dile getirenlerin bir kısmı ve benim doğrudan karşılaştıklarımın tamamı, **İslam** düşüncesine karşı veya mesafeli bir tavra sahip olanlar değil, tam tersine **İslam**'ı bir din ve medeniyet olarak kavrama çabasında olanlar. Daha da tuhafı, ömrünü bu sahalardan birini çalışmaya adanmış kişilerden de böylesi eleştirileri duyabilirsiniz. Eleştiriyi dile getirdikleri cümleyi aynıyla aktarayım: Hep tarihten bahsediyorsunuz, biraz günümüze gelin artık! İbn Sina'nın varlık-mahiyet ve zorunlu-mümkün ayrımlarının, İmâm Râzî'nin felsefe ve kelim eleştirilerinin, Cürçânî'nin Şerhu'l-Mevâkıf'ının tartışıldığı bir konuşmadan sonra bu eleştiriler de esnek bir haklik havası estiriyor. Pekala, gerçekten isabetli veya mazur mu? Sorunlara buradan başlayalım.

İslam Üniversitesi fikrinin yolculuğu

Bangladeş'teki son günümüzde, Dr. Abdul Aziz'in başkanlığını yürüten **Bangladesh Institute of Islamic Thought (BIIT)** merkezinde, **İslami** üniversite fikri ve bu doğrultuda yürütülen çalışmalar üzerine son derece ufuk açıcı bir briefing alma imkânı bulduk. Daha ODTÜ'de 35 yıl kadar önce Yüksek lisans tezimi

Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinin durumu ve İslami üniversite fikri

üzerine yaptığım dan beri bu konuya kanş gösterim açık, kulaklarım kabanıktır. Görüşme boyunca konuşulanlar, dönüş yolunda zihnimi yalnızca Dakka'da bırakmadı; bizi İstanbul'a, hatta İstanbul'un kalbine kadar taşıdı.

Çünkü bazen bir fikrin hikâyesi, onu anlatan metinlerde değil, onun için seçilen mekânda saklıdır. **Bir üniversiteye tahsis edilen bina, kampüsü veya şehir, o kurumun kendisi hakkında yazılmış en kısa ama en güçlü manifestodur.** Neyi amaçladığını, hangi hafızadan beslendiğini ve geleceğe hangi iddialarla yürüdüğünü çoğu zaman sözlerden önce mekân söyler.

Geçtiğimiz aralık ayında Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yeniden hayata geçirilen Türkiye Uluslararası **İslami** Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ni (TİBÜ) düşünürken de ilk dikkatimi çeken şey bu oldu. Asırlar boyunca **İslami** dünyanın siyasi ve ilmi merkezlerinden biri olmuş İstanbul'da, üniversite için seçilen yer sıradan bir tercih değildi. **Ayasofya'nın** bin beş yüz yıllık sessiz tanıklığıyla **Sultanahmet'in** ihtişamını tam karşısına alan bu mekân, adeta taşların dilyle konuşan bir fikir beyançtı. Burada yalnızca yeni bir üniversite kurulmak istenmiyor; aynı zamanda **İslami** medeniyetinin hafızasıyla geleceğin bilim ve teknoloji ufkunda yeni bir köprü kurulmak isteniyordu.

İstanbul'un tarihi yarınadasında, bir tarafta **Bizans'tan Osmanlı'ya uzanan medeniyet katmanları, diğer tarafta modern dünyanın bilgi ve teknoloji meydan okumaları arasında yükselen bu üniversite**, daha ilk bakışta bir eğitim kurumundan fazlası olduğunu hissettiriyor. **Mekânın kendisi, İslami dünyanın uzun süredir aradığı büyük soruyu yeniden hatırlatıyor: Geçmişin birliğini koruyarak geleceğin bilgisini nasıl üretebiliriz?**

Bangladeş'te dinediğimiz İslami üniversite tecrübesi ile İstanbul'un kalbinde yeniden filizlenen TİBÜ arasında kurulan görünmez bağ da tam burada ortaya çıkıyor. Burada yalnızca bir üniversite kurma girişimi değil, **İslami** dünyanın bilgi, medeniyet ve gelecek tasavvurunu yeniden inşa etme arayışının tezahürü olarak karşımıza çıkıyor.

Üniversite rektörü muhterem **Prof. Dr. Mehmet Görmez** hoca ile sohbetimizde mevzunun sadece yeni bir yükseköğretim kurumu olarak değil, aynı zamanda yarım asrı aşan bir fikri arayışın günümüzdeki yeni hâlsini olarak görüldüğünü sevinerek anlıyoruz.

Aslında bu üniversiteyi doğru anlamak için onu yalnızca Türkiye'deki yükseköğretim reformları bağlamında değil, 1970'lerden itibaren **İslami** dünyasında gelişen "İslami üniversitesi" fikrinin tarihsel serüveni içinde ele almak gerekir.

Bugün birçok kişi "İslami üniversitesi" denildiğinde ilahiyat ağırlıklı bir kurum tasavvur etmektedir. Oysa bu fikrin ortaya çıkışı tam tersine, modern bilimlerle **İslami** dünya görüşünü yeniden buluşturma çabasına dayanıyordu. Asıl mesele dinî ilimleri öğretmek değil, modern bilgi üretimini **İslami** bir medeniyet perspektifi içinde yeniden düşünmekti.

SÖMÜRGEÇİLİK SONRASI KRİZ

Yirminci yüzyılın ortalarında siyasi bağımsızlıklarını kazandı sanılan **Musulman** ülkelerin en önemli gerçeği onların kaderlerini de belirledi: Siyasi bağımsızlık bile sadece sözde elde edilmişti, en önemli tezahürü de eğitim sistemlerinin hâlâ sömürge döneminin zihniyetini taşıyor

olmasıydı.

Türkiye'de 1950 yılına kadar tuhaf ve radikâl bir laiklik cenderesinde, bırakınız Yüksek **İslami** eğitimi, temel **İslami** eğitimin bile bütün yolları kapatılmıştı. Durum ancak ellilerden sonra, demokratik ellilerden sonra, demokratik hayata geçildikçe değişmeye yüz tuttu, **ama bir İslami Üniversite fikri en iyi şartlarda bile çok entelektüel bir lüks olarak kalıyordu.**

Birçok ülkede ise iki ayrı eğitim sistemi yan yana yaşıyordu. Bir tarafta **medreseler ve geleneksel İslami eğitim kurumları, diğer tarafta ise Batı tarzı seküler okullar bulunuyordu.** Bu durum sadece kurumsal bir ayrıma değil, aynı zamanda zihinsel bir bölünme de ürettiyordu.

Bir tarafta modern bilimlere hâkim ama kendi medeniyet birikimine yobancılan elitler yetişiyor, diğer tarafta ise güçlü bir dinî formasyona sahip fakat çağdaş bilimsel gelişmelerden uzak kalan kesimler ortaya çıkıyordu.

İslami dünyanın birçok düşünürü bu ikiliğin uzun vadede sürdürülemez olduğunu fark etmişti

MEKKE 1977: TARİHİ BİR DÖNÜM NOKTASI

Bu arayışın en önemli kilometre taşlarından biri, 31 Mart-8 Nisan 1977 tarihlerinde Mekke'de gerçekleştirilen **Birinci Dünya Müslüman Eğitim Konferansı** oldu. Konferansa 40 ülkeden 313 akademisyen ve düşünür katıldı; yalıdaşık 150 tebliğ sunuldu.

Türkiye'den de dönemin önemli isimleri arasında yer alan **Sabahattin Zaim, Nevzat Yalçınas, Salih Tuğ, Ali Şafak, Osman Öztürk ve Nahit Dinçer** konferansa iştirak ettiler.

Mekke Konferansı'nın temel sorusu şuydu: **Musulman toplumlar modern bilim ve teknolojiyi üretirken kendi medeniyet kimliklerini nasıl koruyabilirler?**

Konferansın düzenleyicileri, **Musulman** dünyanın yaşadığı temel krizin özünde eğitim meselesi bulunduğunu savunuyorlardı. Onlara göre Batı'nın bilimsel ve teknolojik ilerlemesi sabit edilişlere, onun seküler dünya görüşü de farkında olmadan ithal edilmişti. Bunun sonucu olarak **Musulman** toplumlarda kültürel ve zihinsel bir parçalanma ortaya çıkmıştı. Bu nedenle konferans üç temel hedef belirledi:

1. **İslami** eğitim anlayışının temel ilkelerini ortaya koymak,
2. Bu ilkelerin eğitim sistemlerine nasıl uygulanacağını tartışmak,
3. **Musulman** akademisyenler arasında uluslararası işbirliği geliştirmek.

BİT GİNİN İSLAMİLEŞTİRİLMESİ

Mekke Konferansı'nı önemli kulan hususlardan biri, daha sonra çok tartışılacak olan **"Bilginin İslamileştirilmesi"** fikrinin burada belirlenmesidir.

Konferansla Malezyalı düşünür **Seyyid Muhammed Nakib el-Attas** ve Filistinli düşünür **İsmail Raci el-Faruki** öne çıkan isimlerdi. Sonraki yıllarda iki farklı yoldaşım geliştirecek olsalar da her ikisi de aynı sorudan hareket ediyorlardı:

Modern bilgi gerçekten tarafsız mıdır? Bilimsel teoriler, sosyal bilimler, ekonomi, siyaset veya eğitim modelleri tamamen nötr müdür; yoksa bunlar belirli bir dünya görüşünün ürünü müdür?

Bu soruya verilen cevap olumsuzdu. Onlara göre modern bilgi büyük ölçüde Batı'nın tarihsel tecrübesi içinde şekillenmişti ve seküler varsayımları taşıyordu. Dolayısıyla **Musulmanların** görevi modern bilgiyi reddetmek değil, onu eleştirel biçimde yeniden değerlendirmekti.

Bugün bu fikir farklı şekillerde yorumlanabilir. Ancak asıl amaç bilim üretimine alternatif bir dogmatizm getirmek değil, bilginin arkasındaki felsefi on kabulüleri görünür hale getirmektir.

Yazının devamı
www.yenisafak.com da

YASIN AYGÜN
yasin.aygun@yenisafak.com.tr